

Estudiants universitaris a l'illa de Menorca: dades per a l'anàlisi

Pere Alzina Seguí

RESUM

L'article analitza el nombre d'estudiants universitaris de l'illa de Menorca els darrers tres cursos escolars que estaven matriculats a les diferents universitats de l'illa i de la Península. Analitzem també les preferències en relació amb les titulacions més demandades, les universitats més sol·licitades i la difícil situació del mercat laboral de l'illa, que no és capaç d'absorbir les persones que tenen titulacions superiors, ja que l'oferta de llocs de treball no exigeix cap tipus de qualificació. Igualment, posem en evidència els baixos percentatges de titulats universitaris en relació amb la població total de l'illa.

RESUMEN

El artículo analiza el número de estudiantes universitarios de la isla de Menorca durante los últimos tres cursos escolares matriculados en las diferentes universidades de la isla y de la península. También se analizan las preferencias en relación a las titulaciones más demandadas, las universidades más solicitadas y la difícil situación del mercado laboral de la isla, que no es capaz de absorber las personas con titulaciones superiores, ya que la oferta de trabajo no exige ningún tipo de calificación superior. Igualmente, se ponen en evidencia los bajos porcentajes de titulados universitarios en relación a la población total de la isla.

I. INTRODUCCIÓ

Hi ha molts estudis que indiquen que la formació superior i universitària de la població marca el nivell de benestar i de prosperitat d'una societat determinada. Fins fa pocs anys, l'illa de Menorca tenia un cert benestar i prosperitat, que eren fruit, en primer lloc, d'uns sectors econòmics equilibrats (amb una presència important dels sectors primari i secundari i amb un increment progressiu del sector serveis) i, en segon lloc, de l'empenta de la construcció (moderat, però força significatiu) al llarg dels darrers anys. La construcció estirava moltes empreses que hi estan lligades (fusteria, mobles, cuines, fontaneria, electricitat...).

Darrerament, amb la situació de crisi econòmica mundial, els indicadors de benestar i progrés de l'illa de Menorca s'han estancant. Els darrers anys, fins i tot, han retrocedit a conseqüència de la desfeta d'aquell equilibri inicial entre els sectors econòmics (l'anomenada «via menorquina del creixement») i, posteriorment, de la construcció i de totes les indústries que hi estan lligades. El turisme, a més, no ha aconseguit capitalitzar l'enorme destrucció de llocs de treball generada. El turisme manté les xifres pròpies, però no són suficients per absorbir l'oferta de mà d'obra que està desocupada.

Enmig d'aquest panorama, formem part d'una comunitat autònoma en què els indicadors educatius tampoc no són gens favorables. La comunitat de les Illes Balears presenta un dels índexs més elevats d'abandonament escolar primerenc, de fracàs escolar (és a dir, de persones que no obtenen el títol d'educació secundària obligatòria) i una de les taxes més baixes d'estudiants universitaris. Aquests indicadors educatius, afegits a una crisi econòmica difícil, obren unes perspectives de futur no gaire encoratjadores. A més, converteixen l'educació i la formació continuades en la clau que podria

capgirar la situació a mitjà i llarg termini, sempre que les administracions adoptin mesures adients de manera immediata.

La formació superior esdevé una via de creixement sòlida, però a llarg termini i, a més, és l'única que pot produir efectes permanents en totes les capes socials. Analitzem, però, la situació per saber d'on partim i en quina direcció hauríem d'apuntar.

Dificultats per estudiar les dades i interpretar-les

Fins al moment, no disposàvem de dades més o manco reals sobre el nombre total d'estudiants universitaris a l'illa de Menorca; les preferències que tenen quant a tipus d'estudi ni els percentatges globals en relació amb la població total.

Nosaltres hi iniciàrem una primera aproximació a *l'Anuari de l'educació de les Illes Balears 2009*¹ en l'estudi sobre el sistema educatiu general de l'illa de Menorca. Hem de reconèixer que aquella primera aproximació incloïa alguns errors conceptuals, fruit d'una interpretació errònia de les dades ofertes per les universitats. Per tant, en aquest estudi intentarem esmenar l'error anterior i oferir la radiografia tan aproximada com puguem de la realitat, tot i les dificultats per obtenir les dades el màxim d'ajustades.

- Hi ha estudiants que, tot i que estan matriculats, no assisteixen normalment a classe i solen abandonar els estudis el primer curs. El percentatge no és gaire elevat, però pot arribar a ser entre un 3% i un 5% dels universitaris.
- Hi ha algunes xifres finals que no quadren amb exactitud. Entre el total de matriculats a una Universitat i la suma per especialitats obtingudes mitjançant l'estudi, observem petites diferències que tal vegada no siguin significatives, però les hem d'explicar o, com a mínim, constatar. La diferència d'una i deu persones entre les matriculades totals a una Universitat en concret i la suma parcial de totes les especialitats es produeix, en alguns casos, sense que en tinguem cap explicació raonable (potser ens manquen especialitats o s'han produït canvis entre el trasllat d'expedient a una determinada Universitat i uns estudis en el període en què les persones es poden anar recol·locant; o hi ha hagut baixes i altes durant el curs procedents d'altres països quan els han reconegut els estudis necessaris per accedir a les universitats espanyoles, etc.). Per tant, deixem constància d'aquests possibles errors de càlcul, que no podem resoldre amb les dades proporcionades i que en cap cas no canviarien les tendències que hem observat, les quals, com demostrarem, són molt clares.
- En alguns casos hem hagut de demanar explícitament el nombre de matriculats a les carreres de grau o diplomatures i llicenciatures, ja que ens oferien els números globals de persones matriculades en una Universitat determinada. Així mateix, entre les xifres globals i el nombre de matriculats en titulacions concretes hi havia discrepàncies importants que creiem que eren

¹ Vegeu: ALZINA SEGUÍ, P. (2009). «Indicadors per a l'anàlisi del sistema educatiu de Menorca». Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2009. Palma: Fundació Guillem Cifre Colonya, Universitat de les Illes Balears, pàg. 46-104.

provocades per la inclusió, en els estudis universitaris, de tots els cursos i activitats de formació permanent adreçades a persones amb titulació universitària, però no dels estudis universitaris reglats de pla antic o del nou pla EEES.

Hem recollit les dades dels serveis administratius i estadístics de les universitats que hem analitzat: la Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED), a través de la seu que té a Menorca; la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), a través del punt d'informació universitària que manté obert l'Ajuntament de Ciutadella, i la Universitat de les Illes Balears (UIB), a través del seu servei d'estadística. N'hem recollit les dades dels estudiants matriculats al llarg dels tres darrers cursos acadèmics i l'estadística de trasllats d'expedients a altres universitats realitzats per la Universitat de referència (UIB), responsable de les proves d'accés (la Selectivitat).

Hem demanat totes les dades corresponents a les especialitats i carreres cursades a cada Universitat i les hem analitzades, no sense dificultats. A més, hem elaborat una llista completa dels trasllats d'expedient dels tres darrers cursos acadèmics duts a terme a les oficines de la UIB, un tràmit obligat perquè l'alumne se'n puguin anar a estudiar a una Universitat de la Península. Aquest tràmit és el que ens permet aproximar-nos a la realitat de fora de l'illa. Tot i que hem intentat recollir directament les dades de cada una de les universitats, no ens ha estat possible, ja que en molts de casos no n'hem obtingut resposta. Igualment, hem calculat el nombre —sempre aproximat— d'alumnes de les diferents universitats de l'Estat i, lògicament, els estudiants universitaris que viuen i estudien a Menorca.

Les dades i la realitat

En qüestions educatives, si bé fa uns anys Menorca presentava uns indicadors millors que els de la resta de les illes Balears, ara per ara aquestes diferències han anat minvant, tot i que manté indicadors més favorables, com, per exemple, una taxa de titulats en educació secundària més elevada. Sigui com sigui, el marc general de les illes Balears en relació amb les dades i els indicadors educatius és força millorable i, en alguns casos, molt preocupant.

Hom sap que la formació superior de la població és una de les inversions de futur de tota societat que vol millorar el seu benestar i economia. Aquesta és sempre una inversió a llarg termini i, potser, a fons perdut. Per aquest motiu, la inversió en educació sempre és ajornada per a temps millors que, al final, no arriben mai. Si la societat en general no té confiança en el seu sistema educatiu i si l'Administració pública no inverteix en plans a llarg termini per capgirar les dades educatives, aquestes no solament no milloren, sinó que solen empitjorar. Això és el que ens passa actualment.

Voldríem deixar clar, però, que el problema educatiu no és únicament un problema educatiu que competeixi a l'autoritat educativa, sinó que és un problema social que demana un esforç de tothom. Sense aquesta sensibilització social i exigència unànime, poca cosa aconseguirem. Per tant, si volem millorar el benestar de tota la població de les illes Balears, cal invertir en educació des de tots els nivells i en una formació de qualitat que permeti innovar.

Si bé és cert que podem mirar el passat, també ho és que traurem ben poca cosa de situacions totalment diferents de l'actual. Les fórmules del passat ja no ens serviran en el nou món; no podem

tornar a la via menorquina del creixement ni deixar que el turisme de masses abasti tot el mercat productiu. Necessitem trobar vies alternatives noves que aprofitin les nostres potencialitats i millorin les nostres febleses.

Necessitem gent preparada perquè innovi; i la innovació no sorgeix de la inspiració, sinó d'una formació sòlida i continuada. En aquest àmbit, les noves tecnologies de la comunicació (que ja no són tant noves) hi hauran de tenir un paper preferent i determinant.

Per tant, la formació superior i universitària haurà de fomentar la creativitat i la innovació per generar projectes nous sobre realitats noves:

*«La creatividad es esencial para la manera en que vivimos y trabajamos en la actualidad; y, en cierto modo, lo ha sido siempre».*²

En moments de crisi greu com l'actual, la innovació adquireix tota la seva importància i neix d'una formació superior sòlida i exigent en un entorn divers i complex. La creativitat no és quelcom individual, sinó col·lectiu i es genera sobre unes bases socials característiques: una base social estable, però diversa i oberta per aprendre de tots els seus membres d'origen divers.

Per tant, cal tenir en compte que per fomentar la creativitat i la innovació fan falta llocs de molta activitat i que sigui molt diversa; que tinguin una receptivitat àmplia i oberta a les idees noves; que tinguin una diversitat ètnica àmplia i una cultura de la llibertat i de la tolerància arrelades en la societat. Aquests són els condicionants de la creativitat.

Per tant, si volem millorar l'estat de les coses, necessitem formar de la manera més adequada possible, amb estudis superiors, capes àmplies de la societat i dotar-la amb les eines creadores i amb el clima que permetin la innovació. Solament d'aquesta manera podrem capgirar les tendències indicades en aquest estudi.

Encara així, tot i que les dades, les tendències i les estadístiques són evidents, la realitat no deixa de ser crua, perquè si, per una banda, afirmem que necessitem titulats superiors, la realitat del mercat ens diu que la demanda d'aquestes persones és mínima a Menorca.

Segons dades de la conselleria de Treball del Govern de les Illes Balears publicades en premsa,³ dels deu llocs de treball sol·licitats durant l'any 2010 únicament dos requerien el títol de tècnic superior de formació professional, i el primer treball adreçat a titulats universitaris i diplomats ocupa el lloc vint-i-novè d'una llista de cent. En tota la llista, solament hi apareixen tretze professions que requereixen un títol universitari superior. Aquesta realitat laboral és dramàtica, ja que els sous que deriven d'aquestes contractacions són molt baixos i precaris.

² Vegeu: FLORIDA, RICHARD (2010). La clase creativa. La transformación de la cultura del trabajo y el ocio en el siglo XXI, pág. 61.

³ Vegeu l'article: «Sólo el 21% de los contratos que se firman en Menorca requiere formación media o superior», publicat al diari Última Hora Menorca el 31 de gener de 2011, pàg. 5.

Les empreses turístiques copen una gran part del mercat laboral amb contractes temporals i formació gairebé inexistent o precària. Aquesta és la llista de llocs de treball més demandats a Menorca l'any 2010:

Professions	Persones contractades
Cambrers	3.566
Netejadors i netejadores	3.338
Dependents	1.696
Cuiners	1.587
Paletes	1.327
Peons de la construcció	1.240
Animadors	434
Auxiliars d'infermeria	377
Cuidadors	356
Recepcionistes	353
Taxistes i xofers	346
Auxiliars administratius	343
Peons de transport	326
Mecanògrafs	310
Agents de viatge	279
Peons industrials	250
Secretaris	236
Esportistes	232
Conductors de camions	227
Peons agrícoles	217
Serveis personals	193
Guies i hostesses	181
Socorristes	179
Altres ensenyaments	168
Caps de cuina	157
Rentadors	156
Vigilants	155
Treballadors d'agències	154
Professorat de secundària	146
Perruquers	141

La prevalença de llocs de treball que no exigeixen cap tipus de formació és molt evident i, sens dubte, marca i marcarà el futur de tots plegats. Per tant, aquesta realitat condiona, sense dubte, el futur econòmic i el benestar de tota la societat de l'illa.

Nombre d'estudiants menorquins per universitats

Podem afirmar que el nombre d'estudiants universitaris augmenta de manera lenta, però progressiva, tot i que ens és difícil tancar una xifra molt aproximada, com hem vist en les consideracions que hem fet a la introducció de l'article. Sabem el nombre de matriculats per curs acadèmic a la UIB, a la UOC i a la UNED no repetits, però no podem saber, amb les dades actuals, quants d'estudiants continuen a la resta d'universitats espanyoles, ja que únicament disposem del nombre de trasllats d'expedient i no del dels estudiants menorquins per any acadèmic a les universitats de la Península. Sabem, per exemple, que a la seu de la UIB a Menorca, el curs 2007-2008 hi havia 267 persones matriculades als estudis oferts i que el curs 2010-2011 en són 313 (lògicament, la xifra ha augmentat, però podem suposar que alguns dels matriculats del curs 2010-2011 ja ho eren el 2007-2008; podria ser el cas d'alumnes de llicenciatures o que tinguessin els estudis endarrerits). En canvi, sabem que, el curs 2010-2011, 204 menorquins es van desplaçar a estudiar a fora, però no sabem quants dels qui van començar en cursos anteriors (2009-2010, 2008-2009 o 2007-2008) continuen els estudis el 2010-2011. Podem fer-hi una aproximació, però potser no ens resoluria gaire el problema, entre altres coses per la diversitat de durades dels estudis (aquests anys escolars encara coexisteixen diplomatures, llicenciatures i els nous títols de grau). Per tant, quina podria ser l'estada mitjana d'un estudiant a la Universitat: tres, quatre o cinc anys? Com a mitjana de permanència hauríem de considerar tres o quatre anys, per tant, als trasllats del darrer curs hi hauríem d'afegir tots els dels tres cursos següents que podem suposar que continuen estudiant. En resum, podríem considerar que el curs 2010-2011 devers 400 alumnes menorquins segueixen estudis repartits per les universitats de l'Estat espanyol (la xifra surt de sumar els trasllats d'expedients dels tres darrers cursos escolars i descomptant-hi un percentatge aleatori que resti el nombre possible d'abandonaments, els canvis i les finalitzacions de carrera, per exemple, de diplomatures). Sigui com sigui, les xifres són molt aproximades i el marge possible d'error és molt elevat, ja que no disposem de dades reals del nombre d'estudiants menorquins que hi ha a cada Universitat de l'Estat espanyol durant un determinat any acadèmic.

QUADRE I. ESTUDIANTS UNIVERSITARIS 2007-2011

	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011
UIB PALMA	130	144	137	133
UIB SEU DE MENORCA	267	276	300	313
UOC	145	145	140	164
UNED	350	381	396	364
ALTRES UNIVERSITATS	160	172	177	204
(únicament trasllats d'expedients per curs)	1052	1118	1150	1178

Podem concloure que:

Campus de la UIB (Valldemossa)

El darrer curs analitzat, el 2010-2011, comptem 133 estudiants menorquins matriculats a alguna de les carreres que són impartides al campus de Palma i al centre adscrit Madre Alberta. Entre les carreres més sol·licitades podem esmentar:

Diplomatures i llicenciatures	Graus
Ciències Empresarials	Administració d'Empreses
Educació Social	Biologia
Enginyeria Tècnica Agrícola	Comunicació Audiovisual
Enginyeria Tècnica en Informàtica	Dret
Enginyeria Tècnica Industrial	Educació Infantil
Fisioteràpia	Educació Primària
Mestre d'Educació Especial	Educació Social
Mestre d'Educació Física	Enginyeria d'Edificació
Mestre d'Educació Infantil	Enginyeria Informàtica
Mestre d'Educació Primària	Estudis Anglesos
Mestre d'Educació Musical	Física
Mestre de Llengua Estrangera	Geografia
Relacions Laborals	Història
Turisme	Infermeria
Administració i Direcció d'Empreses	Pedagogia
Biologia	Periodisme
Direcció Hotelera Internacional	Química
Dret	Treball Social
Economia	Turisme
Filologia Anglesa	
Filologia Catalana	
Geografia	
Història de l'Art	
Matemàtiques	
Pedagogia	
Psicologia	
Química	
Relacions Internacionals	
Psicopedagogia	

Seu de la UIB a Alaior (Menorca)

La seu de la UIB a Menorca té 313 estudiants, que estan repartits entre els estudis següents:

Diplomatures i llicenciatures	Graus
Administració i Direcció d'Empreses	Administració d'Empreses
Dret	Dret
Ciències Empresarials	Educació Infantil
Educació Infantil	Infermeria
Infermeria	
Turisme	
Seguretat i Ciències Policials	

Aquest és el darrer curs en què seran impartides assignatures del pla antic. A partir d'aquests moments, els alumnes disposen de dos anys escolars (amb tutoria i examen) per superar les assignatures que els puguin quedar pendents.

No disposem de dades fiables del nombre d'alumnes que cursen la diplomatura o el grau d'Educació Social en línia des de Menorca, ja que a la matrícula no en costa la procedència. Podem imaginar que són una trentena, tenint en compte la mitjana d'examinands que assisteixen a les proves que són convocades a la seu de la UIB a Menorca.

Des que va ser fundada, el curs 1997-1998, la seu de la UIB a Menorca ha anat creixent de manera constant. Ha passat dels 56 alumnes del primer curs als 313 del 2010-2011. L'augment ha estat constant, la qual cosa ha provocat que hores d'ara les instal·lacions (que ja han estat ampliades al màxim) ja no permeten ampliar més matrícula. Per tant, serà difícil oferir altres estudis, si no és per canviar uns estudis per uns altres.

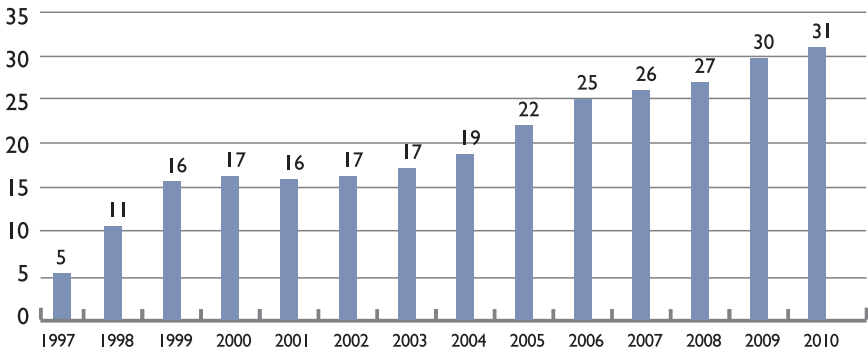
EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT MATRICULAT A LA SEU UNIVERSITÀRIA DE LA UIB A MENORCA

Curs	Nombre
1997-1998	56
1998-1999	110
1999-2000	162
2000-2001	171
2001-2002	168
2002-2003	171
2003-2004	179
2004-2005	193
2005-2006	227

continua

Curs	Nombre
2006-2007	258
2007-2008	267
2008-2009	276
2009-2010	300
2010-2011	313

GRÀFIC I.

Universitat Oberta de Catalunya (UOC a distància)

Aquest curs, la UOC acull 164 estudiants, repartits entre les titulacions següents:

Diplomatures i llicenciatures	Graus
Ciències Empresarials	Dret
Enginyeria Tècnica Informàtica de Gestió	Psicologia
Enginyeria Tècnica Informàtica de Sistemes	Humanitats
Turisme	Educació Social
Enginyeria Tècnica, especialitat de Telemàtica	Informació i Documentació
Dret	Comunicació
Humanitats	Llengua i Literatura Catalanes
Filologia Catalana	Turisme
Psicologia	Administració i Direcció d'Empreses
Psicopedagogia	Màrqueting i Investigació de Mercat
Administració i Direcció d'Empreses	Multimèdia
Documentació	
Enginyeria Informàtica	
Ciències Polítiques i de l'Administració	
Ciències del Treball	

continua

Diplomatures i llicenciatures	Graus
Investigació i Tècniques de Mercat	
Comunicació Audiovisual	
Estudis d'Àsia Oriental	
Publicitat i Relacions Públiques	

Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED)

Per part seva, la UNED, que acull la majoria dels estudiants menorquins, té matriculats 364 alumnes en titulacions de diplomatura, llicenciatura i graus nous, entre les quals destaquen:

Diplomatures i llicenciatures	Graus
Dret	Geografia i Història
Història	Història de l'Art
Filologia Hispànica	Llengua i Literatura Espanyola
Filologia anglesa	Estudis Anglesos: llengua, literatura i cultura
Pedagogia	Educació Social
Educació Social	Pedagogia
Psicopedagogia	Dret
Psicologia	Treball Social
Filosofia	Psicologia
Antropologia Social i Cultural	Filosofia
Ciències Polítiques	Antropologia Social i Cultural
Sociologia	Ciències Polítiques i de l'Administració
Treball Social	Sociologia
Economia	Administració i Direcció d'Empreses
Ciències Empresarials	Turisme
Administració i Direcció d'Empreses	Economia
Turisme	Enginyeria en Tecnologia Industrial
Físiques	Enginyeria Elèctrica
Matemàtiques	Enginyeria Electrònica Industrial i Automàtica
Químiques	Enginyeria Mecànica
Ciències Ambientals	Enginyeria informàtica
Enginyeria Tècnica Industrial	Tecnologies de la Informació i Comunicació
Enginyeria Tècnica Industrial en Electricitat	Físiques
Enginyeria Tècnica Industrial en Electrònica	Matemàtiques
Enginyeria Tècnica Industrial en Mecànica	Químiques
Enginyeria Tècnica en Informàtica de Sistemes	Ciències Ambientals
Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió	
Enginyer en Informàtica	

Finalment, 204 persones han tramitat el trasllat d'expedient aquest curs (2010-2011) a altres universitats de l'Estat espanyol, com veiem a la taula annexa corresponent. Entre aquests darrers trasllats destriam un ventall ampli d'itineraris i especialitats.

En aquest cas, hem de recordar que no sabem el nombre real d'alumnes menorquins que estudien a fora una carrera determinada, com ja hem argumentat.

Tot i això, les tendències queden ben marcades i podem deduir que entre 380 i 400 persones estudien carreres universitàries fora de Menorca, si tenim en compte una mitjana aproximada de quatre anys de durada (tres de la diplomatura o cinc de la llicenciatura i, ara, quatre del grau). La dada és molt aproximada i sorgeix d'una mitjana ponderada dels quatre darrers cursos en relació amb els trasllats tramitats per la UIB.

Per tant, podem concloure que el nombre aproximat d'estudiants universitaris a Menorca el darrer curs escolar (2010-2011) és el següent:

Universitat	Nombre d'estudiants curs 2010-2011
UIB a Palma	133
Seu de la UIB a Menorca	313
Educació Social en línia Menorca	30
UNED	364
UOC	164
Altres universitats de l'Estat espanyol (trasllats d'expedients)	204
Nombre aproximat de persones que continuen estudis a una altra Universitat de l'Estat	+ 200
Total aproximat	1.408

Si tenim en compte la població total de Menorca a principi de l'any 2011 —94.383 habitants, segons dades de l'OBSAM⁴—, obtenim que, en aquests moments, només un 1,4% de la població total cursa estudis universitaris a l'illa. El percentatge, tot i que parteix de la totalitat de la població, és força baix. Encara ho és més, si tenim en compte que el nombre d'estudiants universitaris procedents de les diferents modalitats de batxillerat apuja també de manera molt moderada i que hi ha molta gent gran que hi accedeix a través d'altres procediments (més grans de 25 anys o de 45). Aquestes xifres ens preocupaven, però hem intentat contrastar-les amb la de persones matriculades a les especialitats de batxillerat i els resultats són pertinents als números plantejats.

El curs 2005-2006 hi havia 752 alumnes matriculats a batxillerat; quatre cursos més tard, el 2009-2010, en van ser 835. Hi ha hagut, per tant, un augment de 83 alumnes en cinc anys;⁵ és un increment

⁴ Vegeu la pàgina web: <<http://www.obsam.cat/index.php>>. L'hem consultada el 15 de juliol de 2010.

⁵ Dades d'elaboració pròpia a partir de les proporcionades per la Delegació Territorial de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears a l'illa de Menorca.

significatiu, però ben poc rellevant, si tenim en compte la població total que es trobaria en situació de cursar estudis postobligatoris en una comunitat que fa alguns anys presumia de riquesa i de mantenir una renda per càpita elevada i uns estàndards de benestar social elevats, però que, al final, ha resultat ser més un miratge que no una realitat. Solament un terç d'aquesta xifra hipotètica (devers 250 alumnes) arriben al segon curs de batxillerat i entre 180 i 220 accedeixen cada curs escolar a les proves de la Selectivitat. No tots els qui aproven la Selectivitat accedeixen, directament i en primera opció, als estudis elegits, i manco ara. Per tant, calculem que entre 180 i 200 alumnes menorquins comencen cada curs estudis universitaris. Els resultats globals són, per tant, ben migrats.

Si tenim en compte la piràmide d'edats, les conclusions encara són més aclaparadores. Entenem que els estudiants de batxillerat estan compresos en la franja d'edat de 15 a 19 anys; la població total d'aquest tram que figura al padró de 2010 suma 4.519 habitants. El curs 2010-2011, 835 alumnes estan matriculats a algun curs de batxillerat, per tant, únicament un 17,7% estudia amb la intenció d'arribar a estudis superiors i n'hi ha molts que no ho aconsegueixen. Del mateix any escolar, les dades de suspensos i repeticions de curs són de devers un 30% de l'alumnat matriculat.

Si hi apliquem els descomptes (alumnes que no aproven; d'altres que abandonen quan fan el primer curs; els qui ho deixen al segon, i estudiants que no accedeixen a estudis superiors per causes diverses), trobem una realitat ben preocupant: devers un 10% de la població menorquina accedeix a estudis superiors (un percentatge clarament insuficient), tot i que hi hem d'afegir els 295 alumnes que cursaven algun cicle formatiu de grau superior a Menorca el curs 2010-2011. Aquests alumnes han acabat el batxillerat i hi han accedit havent aprovat proves d'accés específiques.

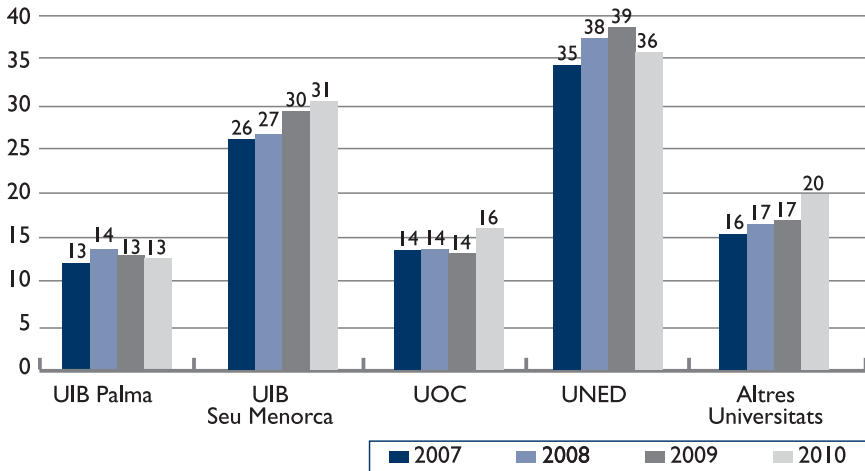
Per tant, si tenim en compte la franja d'edat corresponent i hi afegim el nombre d'estudiants de cicles formatius de grau superior, les dades més o manco es mantenen: 1.408 estudiants universitaris més 295 de cicles formatius de grau superior sumen 1.703 alumnes; si tenim en compte que la franja d'edat que correspon als estudis universitaris abraça entre els 20 anys i els 24, obtenim devers un 31% d'alumnes que en la franja d'edat més normal cursa estudis superiors. Això vol dir que més o manco una de cada tres persones que té entre 20 anys i 24 estudia. Cal tenir en compte, però, que concentrar totes les persones que estudien en la mateixa franja és un perill, ja que sabem segur que hi ha molta gent de més de 25, 40 i 45 anys que accedeix a estudis superiors, però no n'hi ha tanta que en tingui entre 20 i 24 que en cursi. Sigui com sigui, l'accés a estudis superiors per part de gent gran és molt nombrós a Menorca i gairebé la majoria de les places d'estudis universitaris de la UOC i de la UNED són cobertes.

Aquesta realitat ha de canviar i, perquè això sigui possible, necessitem fer un replantejament profund en l'àmbit social, però també en l'educatiu. Pel que fa al primer, caldrà incidir en la necessitat de donar valor a l'educació, al capital humà i, quant al segon, caldrà introduir-hi els canvis necessaris perquè el batxillerat siguin uns estudis amb més atractiu, però sense que perdin la part de qualificació científica i acadèmica elevada; el batxillerat hauria de ser reorientat envers les exigències derivades de la nova societat del coneixement.

Amb això volem dir que el batxillerat està condicionat per les proves de Selectivitat, les quals marquen el ritme i els continguts que han de ser impartits. Si aquestes proves canviessin i fossin adaptades a models semblants als de PISA, els estudiants i el professorat es veurien obligats a

formar-se des d'altres perspectives, amb objectius més creatius i reflexius. Aleshores, generarien la capacitat de gestionar problemes nous i incertesa, i no es limitarien simplement a repetir continguts o no farien l'estudi solament de manera memorística. Aquest és el gran repte que tenim pendent per encarar una formació superior.

GRÀFIC 2

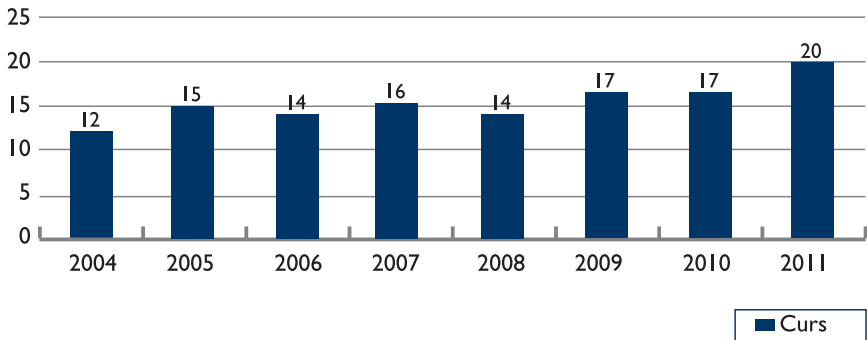
Traslats d'expedient a universitats de l'Estat espanyol

El nombre de trasllats d'expedients tramitats a la Seu de la UIB a Menorca ha augmentat els darrers cursos. La punta màxima s'ha registrat el darrer curs, el 2010-2011, i ha estat de 204 trasllats. Aquesta tendència coincideix amb un creixement important del nombre de matriculats a totes les universitats de l'Estat i també amb una elevació significativa de les notes de tall.

TRASLLATS DE MATRÍCULA DES DE LA SEU DE LA UIB DE MENORCA A ALTRES UNIVERSITATS

Curs	Nombre
2004	128
2005	158
2006	148
2007	160
2008	148
2009	172
2010	177
2011	204

GRÀFIC 3

La Universitat més sol·licitada, amb molta diferència, és la de Barcelona (UB), amb 257 trasllats els cinc cursos darrers. La segueixen la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), amb 84 trasllats; la Universitat Pompeu Fabra (UPF), amb 83 trasllats, i la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), amb 70 trasllats. Després s'hi situen la Universitat de Girona (UDG), la UNED i la Universitat de Lleida (UL), amb 42, 33 i 19 trasllats, respectivament. Amb 15 i 13 trasllats hi ha la Universitat Complutense de Madrid i la de Vic (UDV), seguides de la d'Alfonso X i la de Valladolid.

UNIVERSITATS SOL·LICITADES EN TRASLLATS D'EXPEDIENTS 2007-2011

Universitats	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	Totals
UB	53	73	66	65	257
UPC	19	18	23	24	84
UPF	25	19	20	19	83
UAB	7	17	20	26	70
UDG	6	12	9	15	42
UNED	4	7	9	13	33
UDL	5	3	5	6	19
Complutense de Madrid	1	3	2	9	15
Vic	4	5	3	1	13
Alfonso X	5	3		1	9
Valladolid	1		4	1	6
Granada	3			2	5
Rey Juan Carlos	2			2	4
Abad Oliba		1	1	2	4
Autònoma de Madrid	1	1	1	1	4
Politécnica de Madrid			2	2	4
Salamanca			3	1	4
Saragossa	1	2	1		4
Múrcia	3		1		4

continua

Universitats	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	Totals
Cardenal Herrera	3	1			4
País Basc				3	3
Cantàbria			1	2	3
Carles III		1	2		3
Catòlica de València		1		1	2
Ramon Llull		1		1	2
Rovili i Virgili	1			1	2
Oviedo	1			1	2
Corunya		1	1		2
Politécnica de València		2			2
Lleó				1	1
La Laguna				1	1
San Pablo				1	1
Burgos				1	1
Castella-la Manxa				1	1
Navarra	1				1
Santiago	1				1
Pública de Navarra	1				1
Cadis		1			1
Castella i Lleó			1		1
Jaen			1		1
Deusto			1		1

Podem concloure que hi ha estudiants menorquins repartits per 42 universitats d'arreu de l'Estat espanyol i per totes les comunitats autònomes.

Tot i que hi ha una certa dispersió, no podem obviar la presència aclaparadora d'estudiants menorquins a les universitats de la ciutat de Barcelona.

Estudis amb més demanda per part dels universitaris menorquins

La demanda d'estudis està relacionada, lògicament, amb l'oferta i, a la inversa, l'oferta genera la demanda. Sigui com sigui, l'oferta formativa es fonamenta en estudis de camp i de mercat que aconsellen a les universitats oferir uns estudis o uns altres.

Hem intentat recollir amb una certa extensió el nombre, sempre aproximat, d'estudiants de les carreres, agrupades en plans antics i EEES, i referit als darrers tres cursos escolars: 2008-2009, 2009-2010 i 2010-2011.

Les tendències són clares. Hem intentat obtenir la suma de les carreres amb més matriculats, algunes de les quals eren llicenciatures i ara són graus; per tant, es mantenen, tot i que hi hagi

canvis en la denominació. Les diplomatures s'extingeixen, encara que el nombre de diplomats hagi estat elevat aquests tres cursos darrers, i alguns graus obtenen una bona acceptació. Introduïm les especificacions concretes al quadre en què figuren les carreres amb més alumnes matriculats. A l'apartat de les notes recollim els canvis que hi han estat introduïts amb el pas a l'Espai Europeu d'Educació Superior i indiquem si poden ser cursades a Menorca, presencialment o a distància, en cada cas. Si la carrera pot ser cursada a Menorca, ja no indiquem si també és oferta a Palma. Això a banda, hi ha carreres que no són impartides a Menorca, ni presencialment ni virtualment, però tenen una demanda important, que és canalitzada preferentment a través de la UIB a Palma o de les universitats de la ciutat de Barcelona.

Estudis, especialitats	Nombre de matriculats els tres cursos darrers	Especificitats i notes
Dret	310	Abans era llicenciatura; ara és un grau amb la mateixa denominació. Oferta per la UIB, la UOC i la UNED
Ciències Empresarials	296	Diplomatura extingida. Oferta majoritària per la UIB
Mestre d'Educació Infantil	253	Abans, diplomatura; ara, grau. Oferta únicament per la UIB
Administració i Direcció d'Empreses	189	Abans, llicenciatura; ara, grau amb la mateixa denominació. Oferta per la UIB, la UOC i la UNED
Turisme	183	Abans, diplomatura; ara, grau. Oferta bàsicament per l'Escola de Turisme Felipe Moreno, adscrita a la UIB i amb seu a Maó
Psicologia	157	Abans, llicenciatura; ara, grau amb la mateixa denominació. Oferta bàsicament per la UOC i per la UNED
Educació Social	156	Abans, diplomatura; ara, grau. Oferta en línia per la UIB, la UNED i la UOC
Infermeria	136	Abans, diplomatura; ara, grau. Oferta exclusivament per la UIB
Treball Social	78	Abans, diplomatura; ara, grau. Oferta especialment per la UOC i la UNED
Història	61	Abans, llicenciatura; ara, grau amb la mateixa denominació. Oferta bàsicament per la UOC i la UNED
Psicopedagogia	59	Abans, de segon cicle; extingida. Oferta per la UOC i la UNED
Pedagogia	56	Abans, llicenciatura; ara, grau amb la mateixa denominació. Oferta per la UOC i la UNED
Mestre d'Educació Primària	52	Abans, diplomatura; ara, grau. No oferta directament a Menorca. Els estudiants la cursen a Palma o a altres universitats de l'Estat
Antropologia Social i Cultural	48	Abans, de segon cicle; extingida. Oferta per la UOC i la UNED
Mestre d'Educació Especial	47	Abans, diplomatura; ara, extingida (menció d'Educació Especial inclosa en l'especialitat d'Educació Primària). Oferta exclusivament per la UIB; presencial

continua

Economia	42	Abans, llicenciatura; ara, grau amb la mateixa denominació. Oferta per la UOC i la UNED
Graduat en Ciències Policials	41	Títol propi de la UIB. Oferta exclusiva de la UIB
Humanitats	38	Abans, llicenciatura; ara, extingida. Oferta per la UOC i la UNED
Filosofia	36	Abans, llicenciatura; ara, grau amb la mateixa denominació. Oferta per la UOC i la UNED
Biologia	29	Abans, llicenciatura; ara, grau amb la mateixa denominació. Estudiada a Palma o a universitats d'arreu de l'Estat
Física	28	Abans, llicenciatura; ara, grau amb la mateixa denominació. Estudiada a Palma i a la UNED i a altres universitats de l'Estat
Filologia Anglesa	27	Abans, llicenciatura; extingida. Oferta per la UOC i la UNED
Enginyer Tècnic Industrial	25	Abans, diplomatura; extingida. Oferta per la UNED
Enginyer Tècnic en Informàtica de Sistemes	24	Abans, diplomatura; extingida. Oferta per la UOC i la UNED
Enginyeria Informàtica	21	Abans, llicenciatura; ara, grau amb la mateixa denominació. Oferta per la UOC i la UNED
Mestre d'Educació Física	20	Abans, diplomatura; ara, extingida (menció d'Educació Física inclosa en l'especialitat d'Educació Primària). Ha de ser cursada a Palma o a universitats de la resta de l'Estat
Fisioteràpia	20	Abans, diplomatura; ara, grau. Ha de ser cursada a Palma o a universitats de la resta de l'Estat
Filosofia Hispànica	20	Llicenciatura; ara, grau amb la mateixa denominació. Oferta per la UOC i la UNED
Enginyeria d'Edificació	20	Grau nou. Oferta a Palma i a altres universitats de l'Estat

Les carreres amb més matrícula són: Dret, Ciències Empresarials (ja extingida), Mestre d'Educació Infantil, Administració i Direcció d'Empreses, Turisme, Psicologia, Educació Social i Infermeria. D'aquesta llista, solament dues formen part de l'oferta exclusiva a distància (Psicologia i Educació Social), mentre que la resta de l'oferta és presencial, encara que també és disponible en línia.

En total, entre tots els menorquins que hi ha repartits en les diferents especialitats, són estudiades devers 125 titulacions, tenint en compte que moltes són semblants o que estan en procés d'extinció o de reconversió a l'EEES.

QUADRE COMPLET DE TOTS ELS ESTUDIS CURSATS PELS ESTUDIANTS MENORQUINS ELS DARRERS TRES CURSOS ESCOLARS, PER ANYS, PER TITULACIONS I SEGONS SIGUIN DEL PLA ANTIC O DEL NOU EEEES

	Curs 2008-2009		Curs 2009-2010		Curs 2010-2011		
	Plans antics	EEES	Plans antics	EEES	Plans antics	EEES	
Administració i Direcció d'Empreses	38	5	25	37	24	60	189
Antropologia. Social i Cultural	24		11		13		48
Arquitecte	5		3	1		2	11
Arquitecte tècnic	10		2				12
Art i Disseny	1						1
Belles Arts	4		3	1		4	12
Biologia	11		5	5	3	5	29
Biologia Ambiental				1			1
Bioquímica						1	1
Biotecnologia			11			2	13
Ciències Ambientals	11			1	7		19
Ciències Biomèdiques				1			1
Ciències de l'Activitat Física	3			6		3	12
Ciències del Mar	1						1
Ciències Empresarials	145		106		45		296
Ciències Polítiques	17		13		1	9	40
Ciències del Treball	6		5				11
Ciències i Tecnologia dels Aliments						2	2
Comunicació Audiovisual	4		4	4		3	15
Comptabilitat i Finances						2	2
Criminologia				1		2	3
Direcció Hotelera	5		5		3	1	14
Dret	114		87	25	40	44	310
Documentació	3		1				4
Economia	15		11	5	4	7	42
Educació Social	74		46	6	26	4	156
Enginyer Tècnic Aeronàutic			2				2
Enginyer Tècnic Agrícola			2		1		3
Enginyer Tècnic Informàtica de Gestió	7		6		1		14
Enginyer Tècnic Informàtica de Sistemes	10		9		5		24

continua

	Curs 2008-2009		Curs 2009-2010		Curs 2010-2011	
	Plans antics	EEES	Plans antics	EEES	Plans antics	EEES
Enginyer Tècnic Industrial	15		5		5	
Enginyer Tècnic Industrial en Electricitat	2				2	
Enginyer Tècnic Industrial en Electrònica	4		4			
Enginyer Tècnic Industrial en Mecànica	3		1			
Enginyer Tècnic Naval			2			
Enginyer Tècnic en Telemàtica	1		4			
Enginyer Tècnic en Telecomunicacions	2		1			
Enginyeria Aeronàutica			1			
Enginyeria Biomèdica						1
Enginyeria de Camins, Canals i Ports			2			5
Enginyeria Civil i Territorial						3
Enginyeria en Disseny Industrial i Desenvolupament						2
Enginyeria Elèctrica				4		2
Enginyeria de Sistemes i Tecnologies Navals						2
Enginyeria d'Edificació				5		2
Enginyeria d'Energia				1		15
Enginyeria Forestal						1
Enginyer en Informàtica	6		6		1	8
Enginyer Industrial	3		1			4
Enginyer Naval i Oceànic	1					1
Enginyeria Nàutica i de Transport Marítim						1
Enginyeria en Obres Públiques i Transport						1
Enginyer Químic	1					1
Enginyeria en Telecomunicacions			1			1
Enginyeria en Tecnologies Aeroespacials						1
Enginyeria en Tecnologies Industrials						8
Enginyeria en Sistemes Biològics						1
Enginyeria en Sistemes Audiovisuals de Telecomunicacions				1		1
Enginyeria Mecànica	1			2		1
Enginyeria Marina						1
Estudis Anglesos				2		2
Estudis de Català i Anglès						2

continua

	Curs 2008-2009		Curs 2009-2010		Curs 2010-2011	
	Plans antics	EEES	Plans antics	EEES	Plans antics	EEES
Estudis de Català i Espanyol						1
Estudis d'Àsia Oriental	1		1			2
Estudis Immobiliaris i de la Construcció						1
Estudis Literaris						1
Estadística				1		1
Farmàcia	2	3		3	2	7
Filologia Anglesa	16	8	8		3	27
Filologia Catalana	12	4	4	1	1	19
Filologia Clàssica	1	1				2
Filologia Hispànica	12	4	4		3	20
Filosofia	15	13	13		3	36
Física	7	2	2	7	2	28
Fisioteràpia	9	2	2	2	2	20
Geografia	2	1	1	1	1	6
Geografia i Història						1
Geografia i Ordenació del Territori				1		1
Gestió Aeronàutica						1
Gestió i Administració Pública	2			1		4
Graduat en Ciències Policials	18	15	15		8	41
Història	21	17	17	5	7	61
Història de l'Art	8	3	3	5	2	20
Història i Patrimoni						1
Humanitats	16	2	11	9		38
Infermeria	35	29	29	22	12	136
Investigació i Tècniques de Mercat		4				4
Informació i Documentació		1	1			2
Llengües Aplicades						1
Llengua i Literatura Catalanes		1				1
Llengua i Literatura Espanyoles						1
Llengües Modernes i les seves Literatures		1				2
Lingüística						2
Logopèdia						2
Màrqueting i Investigació de Mercat				3		3

continua

	Curs 2008-2009		Curs 2009-2010		Curs 2010-2011	
	Plans antics	EEES	Plans antics	EEES	Plans antics	EEES
Màquines Navals				1		
Matemàtiques	4		2	6	2	2
Medicina	3		2			5
Mitjans Audiovisuals						1
Microbiologia			1			1
Musicologia						1
Mestre Llengua Estrangera	9		3		2	
Mestre. Educació Infantil	56		57	36	35	69
Mestre. Educació Primària	16		7	10	3	16
Mestre. Educació Especial	32		12		3	47
Mestre. Audició i Llenguatge	1		1			2
Mestre. Educació Física	13		8		1	22
Mestre. Educació Musical	3		1		1	5
Navegació Marítima		1				1
Nutrició Humana i Dietètica						1
Odontologia						2
Òptica i Optometria				1		1
Pedagogia	19		18	4	8	7
Periodisme	2		3	2		5
Psicologia	55	7	37	17	18	23
Psicopedagogia	28		28		3	59
Psicologia Clínica i de la Salut	2		2			4
Publicitat i Relacions Públiques	1		1			2
Química	7		4		3	6
Relacions Laborals	4		2	3	2	11
Relacions Internacionals	1		1		1	3
Sociologia	7		3		1	14
Traducció i Interpretació	5			4		5
Treball Social	34		25	1	12	6
Turisme	78		67	8	18	12
Veterinària	4		1			1

2. ALGUNES CONCLUSIONS

La necessitat de formació permanent és un repte social que ens ha d'implicar a tots. La formació superior ha de preparar l'alumne sòlidament perquè tingui les eines per adaptar-se a un món en canvi continu i l'ha d'ensenyar a ser creatiu i innovador, cadascú en el seu camp d'acció.

La formació és necessària, ja que la creativitat i la innovació no són patrimoni d'una classe privilegiada, sinó que formen part del llegat de tots els humans.

«La creatividad no pertenece a una élite seleccionada de genios que puedan romper moldes porque disponen de un talento sobrehumano. Es una capacidad inherente, en distinto grado, a prácticamente todo el mundo [...]»

*«La creatividad se basa fundamentalmente en nuestras habilidades cotidianas. Darse cuenta de las cosas, recordar, ver, hablar, escuchar, entender el lenguaje y reconocer analogías: todos estos talentos tan mundanos son importantes».*⁶

Necessitem gent formada per pensar i reflexionar; ha de ser capaç de qüestionar la realitat en què vivim i oferir alternatives. No podem continuar formant persones que simplement segueixin les directrius, sinó que han de tenir capacitat per responsabilitzar-se de tasques de cada vegada més complexes. Han de ser persones capaces de gestionar àmbits concrets de la seva activitat de manera col·lectiva. La formació superior ha d'incidir precisament en aquests aspectes fonamentals.

Hem de canviar moltes coses de la vella mentalitat, fins i tot les que aparentment són més inamovibles, com el rol dels obrers en una indústria. Per fer avançar la societat necessitem gent amb capacitat per prendre decisions; gent amb confiança, formada i preparada, que sigui capaç de col·laborar activament en l'empresa i que aquesta, lògicament, en reconegui els esforços a tots els nivells:

*«Las empresas no llegan a ningún sitio si los únicos que piensan son los directivos. Todos los integrantes de la empresa deben aportar algo y la contribución de los empleados de los niveles inferiores debe ser algo más que trabajo manual».*⁷

Per facilitar, però, l'accés de tots els sectors de la població als estudis universitaris necessitem articular mesures, horaris i plans d'estudi que permetin conciliar la vida laboral, personal i la d'estudiant, cosa que, en les condicions actuals, no sempre és possible. Per tant, necessitem avançar envers una flexibilització progressiva dels horaris i dels moments d'estudi, però aquesta condició no ha d'implicar minvar el nivell de coneixements i formació.

Necessitem també generar nuclis d'idees innovadores, grups de persones formades que siguin capaces de dissenyar projectes nous i alternatives a la situació actual. Potser el Parc Bit suposarà un estalonament important a aquesta necessitat innovadora, tot i que les línies d'actuació han de

⁶ Vegeu: FLORIDA, RICHARD (2010). La clase creativa. La transformación de la cultura del trabajo y el ocio en el siglo XXI, pàg. 74.

⁷ Vegeu: FLORIDA, RICHARD (2010). La clase creativa. La transformación de la cultura del trabajo y el ocio en el siglo XXI, pàg. 97.

ser molt ben traçades i les prioritats, molt ben definides. Les idees són importants, però no podem oblidar que necessiten finançament.

Les universitats tenen moltes coses a dir en el camp de la innovació. Si bé és cert que cal anar en compte amb la introducció de capital privat en les universitats públiques, també ho és que la col·laboració de les empreses que poden generar llocs de treball amb les universitats és més que necessària. De cap manera no poden existir dos móns, l'acadèmic i el real, separats, sinó que ambdós han de convergir i l'objectiu és, sens dubte, innovar. Innovar implica trobar alternatives més raonables i que tinguin manco efectes secundaris en els problemes que tenim plantejats. Per tant, innovar és buscar respostes alternatives, més adients, ajustades, afavoridores del benestar col·lectiu; innovar és buscar respostes més ètiques als problemes que tenim plantejats. Per tant, l'ètica, la formació i la innovació han d'avançar en paral·lel. Aquest és el gran repte de la formació universitària i superior. I és un gran repte per a la societat menorquina si vol poder conservar allò que té de bo i reconvertir les febleses en possibilitats noves.

Per assolir aquesta consciència social progressiva, necessitem que persones de totes les edats i condicions s'incorporin als estudis superiors. El coneixement superior ha de ser democratitzat, ha de ser extensiu a tothom i ha de ser divulgat entre totes les capes de la societat. L'accés de la gent gran als estudis universitaris és una condició important i un requisit social de primer ordre. No solament hem d'esperar que la formació de les noves generacions canviï progressivament, sinó que necessitem implicar-hi el nombre màxim de persones de la societat actual.

Lògicament, també necessitem la millor formació per a la gent jove. La majoria de joves solen optar per universitats de la Península, especialment de Barcelona o rodalies (Girona, Lleida). Aquest fet és important per a Menorca, ja que significa rompre un cert aïllament ancestral que es recrea amb un suposat benestar social. La frase popular «que vivim de bé aquí», si bé té aspectes positius, hores d'ara en té més de negatius per tot el que implica de conformisme i d'un cert conservadorisme que va molt més enllà del concepte polític. Creiem fermament que l'estada massiva de menorquins a les universitats barcelonines esdevé un valor afegit per a la societat, igual que tots els menorquins que hi ha repartits per universitats de tot l'Estat.

Creiem, també, que progressivament anam superant una dualitat que massa vegades ha estat plantejada de manera antagònica: o Barcelona o Palma. Massa vegades, el debat ha estat portat per vies argumentals molt pobres, amb pocs criteris de pes i moltes idees preconcebudes poc contrastades.

La realitat, encara que sigui molt millorable, és molt més bona que la manera com aparenta que és. A la nostra història mai no hi havia hagut tantes opcions com fins ara per cursar estudis universitaris des de Menorca i a fora. Hem de dir amb claredat que totes les opcions que són plantejades són adequades i vàlides; el problema no és Palma o Barcelona, o una altra ciutat, sinó que cal triar la carrera correcta d'acord amb els interessos, motivacions i capacitats.

Palma ofereix unes característiques particulars diferents de les de Barcelona, i a la inversa; no és una qüestió de millor o pitjor, sinó de realitats diferents que són complementàries, no contradictòries.

Les xifres avalen les nostres afirmacions: no podem oblidar que devers 130 alumnes menorquins estudien al campus de Palma, tot i que la seu de la UIB a Menorca té 313 matriculats. Per tant, segons les dades del curs 2010-2011, la Universitat de les Illes Balears és la que té més menorquins matriculats (476, entre els estudiants desplaçats a Palma, els de la seu de Menorca i els d'Educació Social en línia), seguida de la UNED (amb 364 matriculats en total), la UOC (164) i, finalment, de la UB (amb 65).

La seu de la UIB a Menorca acull un públic molt divers i heterogeni. Com que són estudis presencials, s'hi matriculen estudiants que han acabat el batxillerat i que han aprovat la Selectivitat, però també gent gran de procedència molt diversa que no ha tingut l'oportunitat de cursar estudis superiors a causa de les càrregues familiars, problemes econòmics o altres motius. Aquests alumnes escullen estudis presencials perquè consideren que aquest tipus d'aprenentatge és un valor afegit a l'estudi, una circumstància que atreu determinades persones que prefereixen un format més directe, presencial, continuat i més tutoritzat.

La UOC i la UNED són universitats a distància i, per tant, el perfil dels estudiants, tot i que també és molt divers, és el de persones que volen promocionar en el lloc de treball, que tenen un marge d'autonomia i de temps per poder accedir als estudis i que busquen comoditat, flexibilitat i adaptació a les seves necessitats. Lògicament, aquests tipus d'estudis exigeixen una constància i una metodologia concreta, un esforç continuat i una motivació intrínseca elevada.

Progressivament, podem observar una tendència a una flexibilització progressiva de temps, espais i condicions, tot i que es mantenen unes quotes determinades de presencialitat i obligatorietat. L'opció en línia va guanyant camp d'acció a mesura que augmenten les possibilitats de les noves tecnologies.

Per tant, com a conclusió final podem afirmar que, tot i que partim d'unes xifres molt baixes, les tendències apunten a una millora lenta, però significativa, del nombre de titulats superiors entre la població de Menorca. Lògicament, la xifra ha d'augmentar molt, però també faran falta canvis estructurals en el mercat laboral i en la societat perquè la formació superior sigui valorada justament i sigui exigida de manera progressiva.

L'oferta existent a Menorca, tot i que podria ser més àmplia i extensa, cobreix bona part de les necessitats de formació actuals. A mitjà termini caldrà ampliar les infraestructures dedicades als ensenyaments superiors, tant de cicles formatius de grau superior com de carreres universitàries. Per tot això, cal una inversió continuada a llarg termini i una planificació exhaustiva de les necessitats futures.

En aquest panorama, no podem oblidar el fet de la insularitat i el cost del transport aeri i, en menor grau, del marítim. El transport aeri bloca moltes de les possibilitats de creixement econòmic i cultural de l'illa, ja que sotmet el mercat a unes taxes realment desproporcionades. Aquesta insularitat podrà quedar pal·liada, en part, amb l'extensió massiva de l'ús de les noves tecnologies que ens permeti estar connectats amb el món sense costos addicionals. Per assolir aquesta fita encara ens resta molt camí i molt esforç. Per preservar els béns territorials que tenim i créixer moderadament necessitem

projectes innovadors que ens connectin amb el món a través de les noves tecnologies, les quals permeten superar les barreres territorials i geogràfiques. Invertir en innovació és la clau del futur econòmic i del benestar de la societat menorquina. Invertir en innovació requereix, prèviament, invertir en una formació de qualitat i exigent que abasti la majoria de la població. Per invertir en formació necessitem que el valor de la formació sigui reconegut socialment, que la societat realment reconegui aquesta necessitat i opti explícitament pel valor de l'educació.

Per tant, és la societat en conjunt la que ha de contribuir decididament a canviar l'estat de les coses. No podem esperar que determinades institucions públiques prenguin determinades iniciatives en funció de determinades conjuntures econòmiques difícils d'entendre. Som nosaltres els qui tenim la clau del progrés social. De fet, sempre ha estat així: el protagonisme sempre és de tota la societat; no podem aconseguir res sense la implicació majoritària dels col·lectius socials o de grups socials amb empena i projectes de futur. No cal esperar; cal actuar de manera decidida. Esperar que algú faci alguna cosa és una manera de deixar que la situació empitjori i una manera de no responsabilitzar-se de res del que succeeix, com si tot fos responsabilitat o culpa dels altres. En una societat democràtica tots decidim.